

KNIHA RADKY DENEMARKOVÉ HODINY Z OLOVA VYCHÁZÍ V ZAHRANIČÍ A AUTORKA ŘÍKÁ:

Boj o moc je boj o moc slova

Štěpán Kučera

Radka Denemarková patří k našim mezinárodně nejúspěšnějším současným spisovatelkám. Její zatím poslední román Hodiny z olova (Host, 2018), jenž byl vyhlášený Knihou roku v rámci cen Magnesia Litera 2019, nyní zaznamenává úspěchy mimo jiné v německojských zemích. Nedávno byl jeho překlad oceněn v Rakousku Štýrskou literární cenou.

Liší se přijetí Hodin z olova u nás a v zahraničí?

Liší se, a radikálně. Ale tak to bylo s každou mou knihou. A nezapomeňte na Švýcarsko, tam se Hodiny z olova dostaly i na seznam bestsellerů. Smršť recenzí pokračuje, už je nestačím sledovat. Promyšlejší román do hloubky. A ano, jedna věc je knihu napsat, druhá věc je najít někoho, kdo jí porozumí. Znovu se potvrzuje, že potřebuji širší, vzdělanější kontext.

Vnímají mě jako kontroverzní autorku, to jediné je společné tady a tam. Knihu však považují za zjevení, v němž se podařilo zachytit mentalitu Evropy i Číny, choroby naší doby.

Česká recepce byla velice povrchní, ale to at porovnáva někdo jiný. Knihy jde světem a jediná mi zprávu o mentalitě jednotlivých národů. Jsem ráda, že jsem tu knihu přežila. A těším se na další perspektivy a různocnění v dalších zemích, kde Hodiny z olova postupně vyjdou.

V knize opakovaně odkazujete k Václavu Havlovi. Liší se i jeho přijetí v zahraničí a u nás?

Čeští recenzenti v souvislosti se mnou dokonce hovořili o ra-

dikálním havlismu. A to nebylo myšleno hezky. Přitom jsem se naopak bála, že mi budou vyčítat, jak jsem k Havlovi kritická. V knize není nic černobílé. Ale čeští recenzenti ukázali, že mají sami s Havlem problém.

Je považován za naivního romantika, na jeho služby pro svobodu zapomínáme. Havlovi odpůrci se považují za realistické a pragmatické. Nenávidí ho za to, že je tak oslavován v celém světě. Kdo Česko přechází, musí být potrestán.

Pandemie a válka ukázaly, že Evropská unie se musí reformovat

Přitom Havel je vzor pro všechny bojovníky za svobodu. I v Číně vznikla po vzoru Charty 77 Charta 08. Když jsem v roce 2013 poprvé přijela do Číny, bylo možné koupit jeho dílo v Hongkongu. V Číně odpůrci režimu mizí za brutálních okolností. V Československu jsme měli lidi ve vězení, špatně se s nimi zacházelo, byli ponižováni, ale nezmizeli.

A stále existují paralely k dnešku. Když dnes slyším, že Rusové nenesou odpovědnost za Putinův režim, pak musím říci, že odpovědnost nese každý. Politická svoboda začíná tím, že většina jednotlivců, příslušníků národa, se cítí odpovědná za politiku svého státu.

Samozřejmě ne každý je odvažný. Spousta lidí má právo se bát. Hodně jsem o tom přemýšlela právě při psaní Hodin z olova. Jsou ale situace, kdy jsem si ří-

Foto Tobias Bohm

Radka Denemarková soudí, že totalitní velmoci chtějí arrogantně určovat tvář světa.

kala, že je lepší nežít vůbec než žít beze cti. Idealismus byl přece na pražském jaru a na roku 1989 to hezké. Bylo očekávání, že spolu něco dokážeme. Navíc vědomí, že společnost musí být pestrá. Pak může bojovat se systémem, protože ten neví, co s tím.

Moc chce ovládat, šířit strach, aby nikdo nic nedělal sám a nezávisle. Chce zprostředkovat pocit, že jednotlivce je jen nepatrnou součástí stroje. Tak vzniká letargie a ta je dnes silná jak na Východě, tak na Západě.

A jsem zase u Havla. Dnes se opět šíří mnoho lži a dezinformací. Zní to banálně, ale nejtěžší je Havlův požadavek žít v pravdě. Důležité je slovo. Válka probíhá v myslích. Boj o moc je boj o moc slova. A propaganda je dnes tak snadná. V globálním informačním a komunikačním systému je boj o moc slova zároveň bojem o světovou moc.

Prožíváme obdobnou hodinu z olova, tedy chvíli, která navždy promění naše životy, nyní kvůli ruské agresi na Ukrajině? A myslíte, že i v tom-

to případě bude nakonec Čína hrát rozhodující roli, podobně jako ve vašem románu?

Ano, Čína rozhodně vyjde jako celosvětový vítěz. Hodinu z olova každý prožije v osobním životě. Zažívají ji ale i jednotlivé země. Samotnou mě překvapuje, jak kniha předběhla dobu. Pro poslední čtení si vybrali úryvky, které se týkají Ukrajiny. Světové totalitní velmoci chtějí arrogantně určovat tvář světa. Vadí jim Evropa, vadí jim demokracie, ale samozřejmě všichni chtějí v Evropě žít. Proč asi?

Před patnácti lety začal Putin směřovat k dalšímu cíli, štěpit Evropu a založit vlastní unii pod vedením Moskvy. Stejně tak Čína má svou představu asijské unie v čele s Pekingem. Ostatní země jsou pro ně bezvýznamní trpaslíci.

Často také kritizujete redukovaní demokracie na byznys...

Ano, Čína nepotřebuje armádu, kupuje si svět, ve zkorumpovaných zemích jí to jde snadno. Neustále opakujeme, že Ukrajina bojuje i za nás, za naše hodnoty. Jaké to jsou? Na první pohled to vypadá, že Evropa ukázala pevnou, odhodlanou jednotu. A přesto pokračuje ve financování ruské válečné zručnosti a genocidy, protože si svázala ruce ruským plynem.

Teď žijeme v nové době. Pandemie a válka ukázaly, že Evropská unie se musí reformovat. Ekonomický pragmatismus nefunguje. Lidský život nelze zredukovat na stereotyp výroby a spotřeby. Měli bychom být ekonomicky nezávislí nejen na Číně a Rusku, ale také na USA. Stačí si připomenout Donalda Trumpa.

Představte si, že by se nám ve východní Evropě vedlo ekonomicky lépe. Pak bychom podle této logiky nepotřebovali revoluci 1989. Doufala jsem, že propojíme to nejlepší z východní Evropy s humanistickými hodnotami Západu a jeho zkušeností s demokracií. Ale dopadlo to naopak. Když demokracie ztrácíme, tak ne naráz, ale centimetr po centimetru, zato nepřetržitě. A to se projevuje na Východě i Západě. Musíme držet pozice, které jsme si vybojovali směrem ke svobodě. To chce v dnešní době hodně síly.

TOP 10 HUDBA

v 17. týdnu

1. Calin Popstar
2. Viktor Sheen **Příběhy a sny**
3. Yzomandias **J. EDEN E-GEN (mixed by NobodyListen)**
4. Petr Janda **Asi se mi nebude chtít**
5. Viktor Sheen **Černobílejší svět**
6. Eva Burešová **ZOO (Písně ze seriálu)**
7. Viktor Sheen **Barvy**
8. Machine Gun Kelly **Mainstream Sellout**
9. Olivia Rodrigo **Sour**
10. Dua Lipa **Future Nostalgia**

Žebříček nejúspěšnějších CD podle IFPI. (ŠB)

Meda mě naučila pít trochu jiné kafe

Kurt Gebauer

Meda Mládková byla úžasně energická. V kultuře je třeba být něžně agresivní, jinak se člověk vůbec v těch ekonomických a byrokratických strukturách nedokáže prosadit. Meda to uměla už za totality. Jezdila sem, mluvila s autory, jako byli Nepraš nebo Šimotová. Z původně významné party umělců se ale s počínající normalizací stali umělci v pozadí. Ti však zajímali právě Medu Mládkovou.

Seznámil jsem se s ní jako nejmladší muž té party. Po absolvování akademie řada mých spolužáků a kamarádů emigrovala, takže jsem se stýkal se staršími kolegy kolem Chaluppeckého. Meda Mládková vyložene vyhledá-

vala zastrčené umělce, kteří neměli možnost vystavovat. Bavilo ji to. Vystupovala jako kulturní velvyslankyně mezi svobodným Západem a naší okupovanou zemí. Vozila ven to, co tady za složitých podmínek vznikalo.

Mně udělala výstavu v roce 2004. Dva roky po té velké, tisícileté vodě. Bylo pěkné, že i když nebyla kurátorkou, snažila se do příprav vnést něco svého.

Dost lidem také lezla na nervy tím, jak byla důsledná v tom, co si myslela, jak si prosazovala to svoje. Mě naopak jiné názory baví, byl jsem zvědavý na ten její.

Vždycky byla ve velké pohodě. Chodil jsem na její velmi zdařilé narozeninové oslavy. Ona občas zašla do mého ate-

lieru. Naučila mě pít trochu jiné kafe: do příliš horké kávy stačí nalít studenou vodu a může se pít hned. Je to trochu kafařský zločin, ale já jsem si ho oblíbil. Takhle řeším i polívku.

Byla hodně osobitá. Většinou nebrala to, co zrovna v umění frčelo. V tom jsme byli v souladu. Nešlo jí o „mainstreamáče“. Meda Mládková sbírala to, co se líbilo jí, i když to mohlo být, a často i bylo, úplně mimo trendy. Tak vnímám uměleckou scénu i já.

Meda Mládková byla výjimečnou osobností, které šlo hlavně o to, budovat povědomí o dobrém umění. Dokázala tomu věnovat energii, čas a peníze. Intenzivně budovala něco, co v Česku nemělo ob-

doby. Měla široký rozhled, dokázala sbírat dávat velký formát. Jednotlivé autory podporovala. Národní galerie má od všeho nějaký vzorek, ale nemá větší celky od určitých umělců. A to se Medě Mládkové podařilo.

To, co vytvořila, by mělo být vzorem pro spoustu sběratelů, ale i nadšenců. Aby budovy, které po republice chátrají, místo toho, aby z nich někdo udělal bejkárnu s kancelářemi, ožily uměním nějakého místního mistra.

Meda Mládková je příkladem člověka, který udělal náš národ kulturněji, než je. My ostatní máme před sebou hodně práce. Ještě se tak dožít takového věku...

(Autor je sochař, malíř, umělec a pedagog)

Koller Fest podruhé

Již 21. května se ve vinařství Lahofer v Dobšicích u Znojma uskuteční druhý ročník hudebního Koller Festu. Festival propojuje nejen víno s muzikou, ale také různé hudební styly. Tentokrát kromě Davida Kollera s kapelou vystoupí také hiphopeři Prago Union a Royal Gypsy. Ty tvoří pět romských muzikantů s účtyhodnou domácí i zahraniční kariérou.

V Lahoferu se díky Koller Festu rodí tradice mixu rodinné atmosféry, strhující muziky a dobrého vína.

„Loni jsme do posledních chvil nevěděli, zda se nám povede akci udělat a jestli bude online, nebo live. Nakonec jsme byli jedni z prvních, kteří uspořádali akci naživo, a lidé si ji užili,“ říká manažer Tomáš Staněk. (ŠB)

STYL pro ženy

PRÁVO

VÍKEND

PRÁVO

- Dominika Hašková: V Eurovizi bude úspěch finále
- Móda v pánském znění
- I bez lepku vám bude chutnat
- Příběh: Včely váš strach vycítí
- Umíte přijímat komplimenty?
- Kosmetika: Sport, kondice a půvab

úterý 10. 5.

- Důlní neštěstí na Příbramsku si vyžádalo stovky mrtvých
- Alicante ve Valencii nabízí to nejlepší ze Španělska
- Legendární cukráři. Zbyla po nich už jen jména
- Pražskou Bubenčí za příběhy prvorepublikových vil

RAKOUSKÝ GRAZ
Malebné centrum
na seznamu UNESCO

VÍKEND

pátek 6. 5.